

Наталія Колісниченко

завідувач кафедри української та іноземних мов

ОРІДУ НАДУ при Президентові України, к.дерд.упр., доцент

ПРОГРАМИ АКАДЕМІЧНОЇ ТА ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ З ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАКТИКА

У статті окреслюються найбільш базові підходи формування іншомовної академічної та професійно-орієнтованої компетенції з публічного управління на основі європейських практик. Узагальнюється методологія викладання іноземної мови професійного спрямування, іноземної мови для спеціальних академічних цілей. Аналізуються програми ESP – English for Specific Purposes – англійської мови для специфічних цілей та ESAP – English for Specific Academic Purposes – англійської мови для спеціальних академічних цілей. Як приклад рецензується методичне забезпечення викладання іноземної мови для публічних службовців на прикладі посібника для першого курсу навчання іноземній мові на адміністративному факультеті університету Любляни (Словенія).

Ключові слова: іншомовна комунікація; іншомовна академічна компетенція з публічного управління; іншомовна професійно-орієнтована компетенція з публічного управління; іноземна мова професійного спрямування; іноземна мова для спеціальних академічних цілей.

Natalia Kolisnichenko

Head of Ukrainian and Foreign Languages Department,

ORIPA NAPA under the President of Ukraine, PhD in Public Administration, Docent

FOREIGN LANGUAGE PROGRAMS IN PUBLIC ADMINISTRATION OF ACADEMIC AND SPECIFIC PURPOSES: EUROPEAN PRACTICE

The article outlines the most basic approaches to the formation of foreign language academic and professionally-oriented competences on public administration based on European practices. The methodology of teaching foreign language for specific purposes, foreign language for special academic purposes is revealed. ESP – English for Specific Purposes and ESAP – English for Specific Academic Purposes are analyzed. As an example, the methodological provision of teaching a foreign language for public servants is reviewed. The a course-book for the first-year university study foreign language program in Administration at the Faculty of Administration, University of Ljubljana is reviewed.

The methodology of teaching English for public servants is built on the principle that the graduates in administration have to be knowledgeable about different areas, such as economics, management, law, public finance, informatics, human resources etc. That is why the topics cover such areas as: Student of Public Administration, State, Government, Municipality and administrative unit, Judiciary, Parliament, the European Union and a Career in (EU) Administration.

The methodology of teaching is to satisfy such key requirements as:

- as the term 'public administration' encompasses a scope of various job positions and employments the main goal of methodical materials is to satisfy the practical language needs relevant to an extremely wide spectrum of employment possibilities;

- the language learners' specific reasons for learning a foreign language are key for all the decisions regarding content and teaching methods.

ESP – English for Specific Purposes – has two criteria features. Firstly, it is orientation toward learners' goals, and secondly, the necessity for performing the analysis of needs.

The curricula and its methodical supply full of useful topics and information for the public administration target group of foreign language learners, such as:

- language in the activity of a servant/administrator;

- paying income tax;

- public administration institutions;

- names of various institutions, ministries and types of courts;

- names of civil servants' titles ;

- learning about the features of a state, the Constitution, the Parliament, the National Council and National Assembly;

- the procedure of applying for citizenship or obtaining a residence permit;

- information on the EU, its history, EU acronyms and jargon;

- the EU as a multicultural society etc.

The material mainly focuses on covering the four skills, and language structures. The most covered skill is reading, the least dealt with is listening.

In terms of structures, vocabulary is paid more attention to than grammar. The grammar topics include: passive voice; word formation; modal verbs; infinitival and gerundial constructions; phrasal verbs; conditional clauses; very little work with prepositions, tenses and, collocations.

Key words: foreign language communication; foreign language academic competence in public administration; foreign language professional-oriented competence in public administration; foreign language for specific purposes; foreign language for specific academic purposes.

Постановка проблеми

На сьогодні заклади з підготовки з публічного управління все частіше стикаються з проблемою неглибокого та недостатньо цілеспрямованого вивчення іноземної мови. Загальнонавчана іноземна мова (як і ділова іноземна мова) забезпечена інституційно (активно пропонується до вивчення різноманітними курсами, центрами, тощо) та організаційно (засобами комунікації з носіями мови та з використанням інформаційного середовища Інтернет, а також у тих гімназіях, школах та ліцеях, де використовуються автентичні британські або американські навчальні посібники та методи навчання без спілкування рідною мовою). У той же час очевидно, що навички усної мови або знання граматики не в змозі вирішити проблему розуміння наукових текстів, написання якісних есе та дисертацій, участі у міжнародних наукових дослідженнях і публікаціях у закордонних наукових журналах. З метою реагування на ці потреби, заклади вищої освіти пропонують інноваційні програми, орієнтовані на інтернаціоналізацію освіти та науки. Проте у реалізації цього завдання виникає низка перешкод, які сформувалися ще в часи відокремлення радянської науки від решти світу, наслідки яких відчуються і сьогодні. Найбільш очевидні із них – це розбіжності у дисциплінарних традиціях, недостатність розвитку самостійного критичного та аналітичного мислення здобувачів освіти, а також брак програм академічної (перш за все письмової) іноземної мови. У результаті здобувачі стикаються з проблемами опрацювання літератури, значна частина якої на сьогодні – це англійські джерела, які оперують складним понятійним апаратом і написані за законами західного академічного письма.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Теоретичні засади іншомовної комунікації стали предметом дослідження багатьох вчених, які вивчали різні аспекти академічного та професійно-орієнтованого іншомовного спілкування: Ю. К. Бабанський, І. А. Зимняя, Г. О. Китайгородська, С. Ю. Ніколаєва, Ю. І. Пасов (загальнодидактичні й методичні положення викладання іноземних мов); Л. І. Морська, С. Ю. Ніколаєва (педагогічні аспекти іншомовної діяльності особистості в нових умовах освітнього процесу); Т. В. Варянюк, Л. М. Іванченко, П. І. Образцов, О. Б. Тарнопольський (навчання професійно-орієнтованого іншомовного спілкування); Л. І. Морська, С. Ю. Ніколаєва; І. В. Секрет (формування комунікативних умінь); Р. О. Гришкова, О. Ю. Іскандарова, Л. Т. Рудометова, І. О. Сімкова (іншомовна підготовка в професійній освіті) та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Проблема академічної та професійно орієнтованої іншомовної підготовки у сфері публічного управління з огляду на європейські практики досліджується дещо фрагментарно, розглядаються конкретні цілі конкретних спеціальностей, закладів або ж контингенту тих, хто навчається. Такий підхід не сприяє цілісному розумінню поняття іншомовної комунікації та всебічного аналізу її засвоєння у вузькоорієнтованому професійно-спрямованому середовищі.

Мета

Мета статті – окреслити найбільш базові підходи формування іншомовної академічної та професійно-орієнтованої компетенції з публічного управління на основі європейських практик.

Виклад основного матеріалу

Система підготовки з публічного управління здобувачів різного рівня (бакалаврського, магістерського, підготовки докторів філософії) передбачає навчання з іноземної мови (дисципліни «Професійна іноземна мова в публічному управлінні», «Іноземна мова у професійній діяльності», «Іноземна мова в професійній діяльності дослідника публічного управління та адміністрування» тощо), формування та продукування здобувачами професійно-орієнтованих іншомовних мовленнєвих компетентностей в аудіюванні, говорінні, читанні, письмі та перекладі, формування професійно-орієнтованої лінгвосоціокультурної компетентності, реалізацію здобувачами орієнтованої навчально-стратегічної та прагматичної компетентності [1, с. 46], а відтак, і формування відповідного навчально-методичного забезпечення.

Управлінські дисципліни спеціальності «Публічне управління та адміністрування» на Заході є добре розробленими й успішно викладаються іноземною (переважно англійською) мовою у провідних університетах світу, мають особливу цінність у зв'язку з тим, що представлена в них аналітика дозволяє зробити процес прийняття політичних й управлінських рішень та проведення їх в життя максимально відкритим, об'єктивним, економічним й ефективним шляхом. Очевидно, що підготовка високопрофесійних управлінських кадрів, політиків, керівників та менеджерів різного профілю, які володіють управлінською методологією, має не тільки економічні та політичні, але й соціокультурні наслідки.

Для того, щоб навчитися аналізувати, критично оцінювати, інтерпретувати та активно використовувати складну інформацію, здобувачам освіти необхідно розвивати професійні та мовні навички в конкретному дисциплінарному контексті. Саме такі навички дозволяє розвивати методологія викладання іноземної мови професійного спрямування (наприклад – англійська для спеціальних цілей – ESP – English for Specific Purposes), іноземної мови для спеціальних академічних цілей (наприклад, англійська для конкретних академічних цілей – ESAP – English for Specific Academic Purposes) [2]. Цей напрямок віднедавна набув своєї значущості, так як на сьогодні він значним чином визначає майбутнє викладання іноземної мови нелінгвістичних факультетів і програм. Хоча його використання налічує вже не одне десятиліття, його межі все ще уточнюються.

Перевагами ESAP є спеціальна підготовка фахівців у порівнянні з іншими, більш загальними, базовими або традиційними підходами. Як вже зазначалося вище, необхідність загальнонавчаної іноземної мови як засобу комунікації є очевидною, її засвоєння відбувається не тільки освітніми, а й позаосвітніми засобами – ігри, фільми, музика, новини, форуми, а також шляхом використання інформаційних ресурсів та бази даних, які мотивують до практики живого спілкуван-

ня. У результаті, поєднання нових інформаційних та навчальних технологій розвиває навички оволодіння іноземною мовою (досить ефективно та вмотивовано) задовго до вступу до закладу вищої освіти.

Специфіка підготовки здобувачів 2-го магістерського рівня полягає у тому, що їм (з огляду на вік) доводиться надолужувати пробіли в освоєнні загальноновживаної іноземної мови, беручи до уваги те, що їм не вистачало освітньої, культурної та цифрової основи для її вивчення.

Саме іноземна мова професійного спрямування (для спеціальних цілей) набуває для здобувачів магістерського ступеня своєї актуальності. Залишається сподіватися, що з розширенням всесвітньої павутини загальноновживана іноземна мова в закладах вищої освіти поступово відійде в минуле (або ж залишиться як додаткова підтримка).

Визначивши роль загальноновживаної мови у підготовці здобувача управлінських спеціальностей, розглянемо місце та особливості так званої «ділової іноземної мови». Різноманітні навчальні підручники та посібники базуються переважно на загальноновживаній іноземній мові, єдиний акцент – з орієнтацією на дорослих: різниця полягає лише в тому, що замість листування з другом вони пропонують письмову переписку з колегами, а замість туристичної поїздки – ділову (відрядження). На додаток до банківських операцій та робочих переговорів в підручниках та посібниках, як правило, розглядаються теми дозвілля, толерантності та здорового способу життя, але вони не орієнтовані на академічну спільноту. Зазначимо, що володіння загальноновживаною іноземною мовою не може допомогти у роботі з академічною літературою, у спілкуванні в професійному середовищі або у підготовці якісних дослідницьких та наукових праць. Це прерогатива іншого напрямку – іноземної мови для академічних цілей.

Іноземна мова для академічних цілей (EAP) є складовою підготовки у вітчизняних закладах вищої освіти. Програми та окремі курси EAP все частіше використовуються вишами, хоча цей процес йде все ще повільно, незважаючи на широкий вибір аутентичних навчальних посібників, а також на все більшу популярність міжнародних тестових систем, які дозволяють перевіряти рівень академічної іноземної мови (наприклад, академічної англійської – тести IELTS Academic Module і TOEFL).

Програми EAP дозволяють розвивати мовні навички, необхідні всім здобувачам для успішної підготовки в закладі вищої освіти: вміння працювати з джерелами, аналізувати та інтерпретувати наукову інформацію, писати есе та інші академічні тексти, брати участь у семінарах та слухати лекції іноземною мовою, тому вони особливо ефективні на перших курсах бакалаврату.

Міждисциплінарні мовні програми (language across the curriculum) і навчальні посібники EAP діляться за групами компетенцій на окремі навчальні підручники/посібники з академічного письма, читання, лексики, аудіювання з відповідним поділом на рівні (наприклад, «Англійська мова для загальних академічних цілей» – EGAP – English for General Academic Purposes). На відміну від EGAP, ESAP є напрямком EAP, орієнтованим на певну дисциплінарну галузь (language in discipline – мова в дисципліні). Програми, побудовані за цим прин-

ципом, розвивають навички та компетенції, необхідні для освоєння тієї спеціальності, за якою навчаються здобувачі.

Варто зазначити, що програми ESAP мають загальні компоненти, які пов'язані з читанням спеціальної наукової літератури, роботою с термінологією і глосаріями, структуруванням академічних текстів та підготовкою усних виступів за спеціальністю засобами грамотної та експліцитної іноземної мови. Саме зазначений академічний, міждисциплінарний компонент відрізняє ESAP від іще одного загального напрямку, який називається «Іноземна мова для спеціальних цілей» (наприклад, «Англійська мова для спеціальних цілей» – ESP – English for Specific Purposes) і включає специфічну, але не академічну мовну підготовку (наприклад, іноземна мова для медсестер).

До ESP, яка існує вже 30 років, нерідко відносять ділову іноземну мову (що деяким чином виправдано). Для нас важливо підкреслити, що інноваційна програма з іноземної мови, метою якої є розвиток компетентностей (знань, умінь і навичок), необхідних для участі в міжнародній академічній і науковій комунікації з управлінської тематики, може будуватися тільки на основі академічної іноземної мови, тобто EAP як сукупності міждисциплінарних (EGAP) і внутрішньо-дисциплінарних (ESAP) програм. При цьому програми EGAP, які забезпечені навчальними посібниками найбільших міжнародних видавництв, оптимальні для програм бакалаврату, а програми ESAP, зумовлені специфікою дисципліни, оптимальні на рівні магістратури, коли здобувачі вже володіють загальними академічними компетенціями і потребують більш професійного підходу в навчанні.

Проблема полягає у тому, що в магістерських програмах замало кваліфікованої мовної підготовки, бракує підручників такого роду. Крім того, розробка програм ESAP є непростим завданням, вирішувати яке можна тільки за рахунок всебічного аналізу матеріалів дисципліни в співпраці з фахівцями. Сприяє цьому належний відбір методів і технологій EAP, які можуть оптимально використовуватися для трансформування матеріалів дисципліни в матеріали спеціалізованого академічного мовного курсу. Цілі і завдання такого курсу, так само як і його методологічна база, відображають потреби дисципліни і майбутньої (а часто й існуючої, оскільки багато хто зі здобувачів навчаються без відриву від місця роботи) професійної діяльності здобувачів.

Розглянемо, що собою представляє навчальний підручник/посібник з іноземної мови для публічних службовців (з публічного управління) на прикладі посібника для першого курсу навчання іноземній мові на адміністративному факультеті університету Любляни (Словенія) [3]. Цей навчальний посібник складається з передмови, в якій чітко вказано підхід авторів до випуску навчального посібника, восьми розділів та двох макетів-іспитів з ключем (після розділу 4 і розділу 8) – корисні покажчики на шляху до вивчення мови в режимі самостійної роботи. Вибір авторами матеріалу для восьми розділів демонструє, що вони врахували той факт, що випускники спеціальності з публічного управління повинні мати компетентності з різних сфер, таких як економіка, управління, право, державні фінанси, інформатика, людські ресурси тощо. Відтак,

тематика полягає в такому: основи державного управління; держава, уряд; муніципалітет та адміністративні одиниці; судова влада; парламент; Європейський Союз та кар'єра в ЄС адміністрації.

Курс був розроблений з метою задоволення ряду ключових вимог. По-перше, автори чітко усвідомлювали той факт, що термін «публічне управління» в Словенії охоплює широке коло різноманітних посад та робочих місць, які заповнюються випускниками адміністративного факультету. Як зазначено у передмові, головною метою навчального посібника було задовольнити практичні мовні потреби, що мають відношення до надзвичайно широкого спектру можливостей працевлаштування, які виникають у випускників адміністративного факультету у словенській реальності. Іншими словами, цей навчальний посібник призначений для конкретної цільової групи з вивчення іноземних мов, і тому ґрунтується на конкретних мовних потребах. Той факт, що використання англійської мови в навчальному посібнику є специфічним і пов'язаним з управлінням, інституційними процедурами та професійними вимогами, робить його важливим джерелом навчання в галузі «Англійська мова професійного спрямування» (English for Specific Purposes – ESP). Зміст та методи викладання базуються на конкретних потребах вивчення іноземної мови. Головними орієнтирами були потреби, відповідність та практичність матеріалу, тобто, задоволення мовних потреб цільової групи шляхом створення практико-орієнтованого навчального посібника. Загалом, дві особливості, як правило, вважаються критеріями ESP: по-перше, орієнтація мови та навчального процесу на цілі здобувачів, а по-друге, необхідність проведення аналізу потреб. До випуску навчального посібника автори здійснили аналіз потреб, який був використаний як основа для компанування матеріалу. Вибір текстів у навчальному посібнику різноманітний і ретельно підібраний відповідно до потреб цільової групи. Однією з причин того, чому даний посібник можна класифікувати як сучасний та актуальний, є підхід, який автори обрали при виборі текстів. Тексти представлені у відповідних контекстах. Крім того, вони є автентичними, тобто не створені для цілей педагогічного вивчення мови в аудиторії. Принцип такий – тексти в навчальному посібнику підібрані за двома критеріями: вони повинні містити державно-управлінську тематику, до них додаються спеціальні словники, а по-друге, вони повинні відповідати цільовій групі – потребам представників сфери публічного управління.

З огляду на те, що тексти посібника взято з повсякденної реальності носіїв англійської мови, можна припустити, що життєвий цикл таких текстів (разом із навчальним посібником) буде досить тривалим. Для ілюстрації – цей курс наповнений корисними темами та інформацією для цільової групи, а саме:

- мова, пов'язана з діяльністю службовця;
- назви різних установ, міністерств та відомств;
- типи судів у Словенії;
- назви посад державних службовців словенською та англійською мовами;
- особливості держави, Конституція Словенії, парламент Словенії, Словенська національна рада та Національна асамблея;

- мова щодо процедури подання заявки на громадянство або отримання дозволу на проживання в Словенії;
- інформація про ЄС, його історія, розширення ЄС та скорочення (наприклад, ОБСЄ, держава, що приєдналася, *acquis communautaire*, *subsidiary*, *enlargement* тощо),
- ЄС як багатокультурна спільнота;
- ключова інформація про місця відвідування в Словенії, словенська їжа та напої, економіка, проживання, звичаї тощо, що презентують Словенію як туристичне місце;
- запрошення та відвідування конференцій, подання заявки на участь у конференції за кордоном;
- інформація про перспективи кар'єри в інституціях ЄС.

На практиці труднощі при читанні текстів можуть виникати тоді, коли студенти не завжди відрізняють ключові одиниці у спеціальній лексиці з публічного управління та менш важливі слова, тобто слабо орієнтуються у активному і пасивному словнику. У навчальному посібнику це було успішно вирішено за допомогою досить простого механізму: автори вирішили допомогти тим, хто навчається, додавши короткий, спрощений англійський глосарій разом з перекладом на словенську мову. Саме таким чином автори, можливо, розширили корисність навчального посібника – відійшли від використання його в межах винятково університетської програми для тих, хто вивчає іноземну мову за стінами вишу.

Щодо логічної організації розділів – кожен розділ прогресує від контекстуального подання матеріалу у формі розуміння (читання) до більш контрольованої, керованої практики. Не тільки тексти, а також мовні навчальні заходи та завдання, які доповнюють тексти та «відпрацьовують» ключову лексику, є творчими, вибираються виключно на основі їхньої відповідності майбутній діяльності випускників публічного управління. Вони є рефлексивними (наприклад, подання заявки на отримання громадянства, отримання дозволу на проживання в Словенії, подання заявки на конференцію, відвідування конференції, перспективи кар'єри в ЄС тощо). Навчальна діяльність та завдання також включають: роботу з розумовими картами, заповнення пробілів, тренувальні вправи, вправи на узгодження (знайти пару слову), вправи на трансформацію тощо. Користувачам також пропонується розробити різноманітні читацькі, словникові та онлайн стратегії, такі як читання між рядками, дотримуватися основної ідеї в тексті та словесного перегляду книг: англійська мова у публічному управлінні, база законів, використовувати різні онлайн-бази даних. З широкого кола потенційно корисних заходів та завдань варто наголосити на такому:

- написання електронних листів, формальних листів, листів-заявки та резюме;
- написання рефератів (наприклад, для дисертації) на основі структури IMRAD (Introduction – Method – Results – Discussion);
- написання творчої роботи про використання слів-зв'язок;
- латинські вирази (наприклад, *i.e.*, *etc.*, *vs.*, *ibid.*);

- використання чисел у мові та їхнє написання;
- опис графіків, тенденцій та рухів;
- англійські ідіоми;
- практикування в розрізненні пар з аналогічним написанням або звучанням (наприклад, *policy/politics, audit/revision, incur/occur* тощо).

Оскільки експерти в галузі вивчення мови знову почали рекомендувати використання рідної мови при вивченні іноземних мов, актуальні тенденції у розробці сучасних навчальних посібників з іноземної мови виразно проявляються у рішенні авторів присвятити значну кількість мовних навчальних заходів та завдань для перекладу зі словенської на англійську мову та навпаки з акцентом на спеціальну лексику з публічного управління. Загальновідомо, що подібні заходи можуть бути потенційно складними для тих, хто вивчає мову, тому автори вирішили включити в інструкції пропозиції щодо полегшення цього виду робіт. Наприклад, пропонуються вправи на повторення ключових слів з розділу або пропонується використовувати словники з підручника. Проте не всі переклади містять такі інструкції, тому навчальний посібник іноді передбачає допомогу викладачів іноземної мови, з тим, щоб дати можливість тим, хто вивчає мову, повною мірою скористатися перевагами перекладу як виду мовної діяльності.

У навчальному посібнику основна увага приділяється охопленню чотирьох навичок (аудіювання, читання, письмо, мовлення), як експресивних, так і рецептивних, відпрацювання мовних структур. Проте, практично немає роботи з мовних функцій. Найбільше відпрацьовується читання, найменше – аудіювання.

Глосарії використовуються не тільки після читання, але й перед прослуховуванням, щоб ввести контекст і налаштувати слухачів на розуміння тексту з аудіювання. Варто зазначити, що цей курс також включає в себе розуміння прослуховування та перегляду відео/фільмів, щоб задовольнити різноманітні пізнавальні варіації в навчанні (відомі як стилі навчання).

З точки зору структури, лексиці приділяється більше уваги, ніж граматиці. Процедура відбору граматичних тем чітко показує ознаки прагнення того, щоб посібник був специфічним для публічного управління. Користувачі отримують такий граматичний матеріал:

- *passive voice*;
- вправи з формування слів – *word formation exercises* (в тому числі префікси та суфікси – *prefixes and suffixes*);
- *modal verbs* (особливо використання «*shall*» – зобов'язання та «*may*» для вираження дозволу в юридичних документах);
- інфінітивні та герундіальні конструкції (*infinitival and gerundial constructions*);
- умовні конструкції (*conditional clauses*);
- *prepositions, tenses and, collocations*.

Як правило, граматика представлена моделлю PPP – *Presentation, Practice and Production* – презентація, практикування, використання.

Більш того, звернення до навчального посібника для молодшої цільової групи користувачів забезпечується шляхом перегляду відео та кінофільмів, завдяки можливості працювати з базами даних, глосарієм в навчальному посібнику (коли не потрібно шукати слова в словниках). На кінець, навчальний посібник включає ключ до всіх вправ, а не тільки тестів (ix 2).

Разом із тим, варто сказати, що одним із потенційних недоліків навчального посібника може бути той факт, що певні види діяльності є досить обтяжливими. Наприклад, з метою роз'яснення відмінності між словами «*income-revenue-earnings*» або «*insure-assure-ensure*», дається оригінальний текст Кодексу цивільної служби Великобританії; пропонується переклад складного тексту на словенську мову про пошук притулку; дається завдання перекласти текст на англійську про рекламу в Словенії для *National Geographic Traveler*; обов'язковим є анування словенського тексту англійською мовою; додатковим є перегляд фільму про Європейський суд з прав людини.

Враховуючи той факт, що більшість слухачів курсу, які вивчають іноземну мову на першому році навчання адміністративного факультету, ще не досягли дійсно високого рівня знань іноземної мови, тому такі види діяльності повинні застосовуватися обережно: вони потребують або втручання викладача або чималої підготовчої роботи перед початком заняття. Крім того, більше уваги варто було відвести на вміння слухати/говорити, а також на більш широке використання кольорів, зображень та візуальних стимулів, оскільки використання різноманітних методів та інструментів є запорукою успішного вивчення іноземної мови.

Навчальні посібники є традиційним засобом навчання, однак високий рівень оволодіння іноземною мовою неможливий без практики аудіювання. Ефективним ресурсом та цінним аудіо інструментом є компакт-диски, які використовуються в аудиторії або вдома. Ще однією технікою покращення уміння прослуховування є попередній запис аудіо/відео матеріалу (також *netcasts*), доступного в Інтернеті на різних рівнях (які є безкоштовними). Як правило, ці аудіо/відео тексти записуються носіями мови, тому це чудовий спосіб практикувати прослуховування. Вони охоплюють безліч тем, від основних до більш широким, їх легко знайти на відповідному рівні (наприклад, <http://digitalpodcast.com/>). Більшість з них регулярно оновлюються, а деякі включають в себе письмові стенограми текстів, які можна читати разом з аудіюванням. Більше того, вони досить короткі, а отже, є більш ефективними, якщо порівнювати з досить тривалим повідомленням викладача на ту чи іншу тему. Оскільки навчальний посібник призначений на 60 годин навчання, певна кількість робіт на читання та письмо видається досить тривалою (займають надто багато часу в аудиторії).

Висновки

Особливе значення в підготовці з публічного управління на сьогодні мають (разом із професійно-орієнтованими програмами) інноваційні програми, результати досліджень яких безпосередньо впливають на суспільство, політику та культуру. З переходом до інформаційної економіки, в обговорення соціальних, політичних та культурних проблем залучаються все ширші групи населення. Разом із тим, дискусійний характер науки, відкритість та міжнародні публікації потребують нового, міждисциплінарного підходу. Особливої актуальності набувають уміння аналізувати, критично оцінювати, інтерпретувати та синтезувати комплексну інформацію, точно та об'єктивно оцінювати зміст, володіти міжнародним термінологічним інструментом та оперувати різноманітними

моделями й іншими засобами наукової мови. У свою чергу, головна привабливість навчальних підручників/посібників для цільової аудиторії полягає у відповідності матеріалу майбутній професії користувачів, тобто в їхній специфічній спрямованості на публічне управління, як з точки зору вибору тем, так і змісту мовного матеріалу та методів навчання.

Література.

1. Варяно Т., Іванченко Л. Особливості навчальної програми з іноземної мови для підготовки магістрів технічних спеціальностей. Актуальные научные исследования в современном мире. Сборник научных трудов. Переяслав-Хмельницкий. 2018. Вып. 1 (33). Ч. 6. С. 44–48.

2. Сімкова І. О. Сучасні підходи до навчання англійського професійно орієнтованого діалогічного мовлення студентів інженерних спеціальностей. URL: [http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/01_pub\(2\).pdf](http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/01_pub(2).pdf).

3. English in Public Administration. Authors: Manica Danko, Mihaela Zava. University of Ljubljana: Faculty of Administration, 2009. 158 p.